

Tomáš PINTNER, *Šlechtické spory o čest v raném novověku*, České Budějovice 2022 (bakalářská práce, Historický ústav, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích), 74 s.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Antropologizace historického bádání podnítila také zájem o výzkum cti, která představovala jednu z klíčových hodnot předmoderního jedince. Rovněž česká historiografie věnovala pozornost výzkumu „bezectných“ lidí na okraji společnosti nebo role cti v životě zejména vyšší šlechty. Spolu s osobními prameny přitom využila také výpovědní hodnotu trestněprávních písemností. Obdobnou cestou se v předkládané bakalářské práci vydal Tomáš Pintner, který se zaměřil na šlechtickou čest v raném novověku. Z možných přístupů, které se nabízí při výzkumu tohoto tématu, si zvolil specifický typ konfliktu, který představovaly ozbrojené střety, jichž se alespoň na jedné straně účastnil šlechtic.

Po stručném *Úvodu*, v němž představil zaměření svého kvalifikačního spisu, základní badatelské přístupy i strukturu předkládané práce, se následně pokusil na zkoumaný pojem pohlédnout historicko-sémantickou optikou. Rozumím tomu, že uvedený přístup nechtěl ponechat stranou pozornosti, omezené množství analyzovaných dobových pramenů mu nicméně neumožnilo využít na několika málo stranách celý jeho potenciál. Mnohem lépe tak vyznívá následná kapitola věnovaná společenské rovině cti, v níž se student s oporou zejména v české literatuře detailně zaměřil na její genderové a sociální difference; již v této kapitole se více koncentroval na šlechtické prostředí.

Další kapitola stručně nazvaná *Čest a právo* se pokusila nazírat spory o čest z pohledu dobových právních norem, které se snažily postihovat nečestné jednání. Tento přístup, který není nijak nový, přitom Tomáš Pintner dokázal zajímavě obohatit. Vzhledem k zaměření své kvalifikační práce na ozbrojené střety se totiž snažil ve studovaných normách sledovat také pravidla pro nošení zbraní. Do centra jeho pozornosti se tak dostalo několik vrchnostenských instrukcí, dále Koldínův městský zákoník z roku 1579, česká i moravská zemská zřízení a v neposlední řadě také některé panovnické mandáty, které se pod hrozbou trestů pokoušely regulovat jejich nošení.

Již tato kapitola přitom upozornila na dvě důležité okolnosti, které by student měl mít na mysli, pokud by se chtěl zvolenému tématu šlechtických ozbrojených střetů nadále věnovat. Prvním je nutnost kombinovat výpověď různých typů písemných (narativních, normativních,

osobních, preskriptivních, trestněprávních a dalších), ale i obrazových nebo možná také hmotných pramenů, které ho umožňují nazírat z různých úhlů pohledu. Druhou okolnost představuje kulturněhistorické tázání po tom, kdy a jak se z ozbrojených konfliktů odehrávajících se různým způsobem stal souboj s danými pravidly. Právě na dobové soubojové zvyklosti, které se nejen ve šlechtickém prostředí objevily v 16. století, student upřel pozornost v páté kapitole, v níž se na základě dobových *fechtbuchů* zabýval výukou šermu a popsal také některé známé souboje, k nimž došlo v předběllohorských Čechách.

Metodické přístupy popsané v úvodních kapitolách se následně Tomáš Pintner pokusil uplatnit na písemnostech vzešlých ze soudního projednávání ozbrojeného střetu, při němž kutnohorský erbovní měšťan Mikuláš Dačický z Heslova v květnu 1582 usmrtil Šťastného Felixe Novohradského z Kolovrat, jež jsou uloženy v Národním archivu ve dvou signaturách Staré manipulace. Věnoval se přitom Dačického sebereflexi této události na stránkách jeho známých *Pamětí*, dále průběhu soudního řízení, který se protáhl až do roku 1615, a zejména argumentaci obou sporných stran, jejíž součástí byla také otázka (ne)čestného jednání jako příčiny celého tragického sporu.

Bakalářská práce Tomáše Pintnera otevřela podnětné a zatím jen spíše okrajově probádané téma ozbrojených střetů mezi šlechtici na prahu novověku. Spolu s výběrem a zpracováním tématu oceňuji také kultivovaný jazyk, jímž je psaná. Rád ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

Jindřichův Hradec, 10. srpen 2022

doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.